

ΚΑΠΟΙΑ ΕΞΗΓΗΣΗ.—ΔΕΛΦΟΙ (ΘΕΑΤΡΟ ΤΕΧΝΗΣ).—Τ. ΜΠΑΡΙ «Δὲ φταίει τ' ἄστέρι μας», κωμῳδία σὲ τρεῖς πράξεις.—ΘΕΑΤΡΟ ΚΟΤΟ-ΠΟΥΛΗ—ΘΙΑΣΟΣ ΜΑΡΙΚΑΣ ΚΟΤΟΠΟΥΛΗ—Δ. ΨΑΘΑ «Οἱ ἐλαφρόμυαλοι», τριῖπρακτη κωμῳδία.—Η ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΤΟΥ ΓΙΩΡΓΗ ΓΛΗΝΟΥ.

Τὸ σημεῖωμά μας τῆς περασμένης ἑβδομάδας ἐπαραξένεψε πολλούς. Δὲν τοὺς ἄρεσε, λέει, τὸ ὄφος μας, ὄχι καθωτό, παρά ὁ εἰρωνικός του τόνος. Δὲν ἔχουμε, λέει δικαίωμα νὰ παίρνομε τόσο ἐλαφρά μιὰ σοβαρὴ δουλειά. Ἡ τοῦλάχιστον, εἶπανε οἱ συγκαταβατικώτεροι, νὰ μὴν κάνουμε ἐξαιρεση, παρά νὰ φερνόμαστε σ' ἄλλους τὸ ἴδιο. Νὰ ἐξηγηθοῦμε, νὰ ἐξηγηθοῦμε.

Οἱ καλλιτέχνες ποὺ κάνανε τὸν νέο θίασο στὸ θέατρο «Πάρκ» μᾶς εἶνε ἐξαιρετικά ἀγαπητοί. Τὸ ξέρουμε αὐτὸ καλὰ κι' οἱ ἴδιοι. Ἐχτιμούμε τὴν τέχνη τους ὅσο τῆς ἀξίζει. Κι' αὐτὸ τὸ ξέρουμε. Κι' ἂν εἴμαστε σὲ θέση νὰ ξεχωρίσουμε ἕνα ραπάνι ἀπὸ γαρούφαλο, θὰ τὸ μολογήσουμε, ὅσο ἔχουμε φωνή, ἀνεξάρτητα ἀπὸ ὅποιο, δῆποτε συμφέρο ἢ πάθος. Κι' αὐτὸ τὸ ξέρουμε, κι' ὅσοι δὲν τὸ ξέρουμε ἄς τὸ μάθουνε. Τὸ λοιπὸν γιατί εἰρωνευθήκαμε μιὰ παράσταση ἀληθινὰ ὡραία, ποὺ ὅλος ὁ κόσμος τὴν παῖνεψε; Ν' ἀπαντήσουμε: Δὲν εἰρωνευθήκαμε οὔτε τὴν ἐχτέλεση, οὔτε τοὺς φίλους καλλιτέχνες γιὰ τὴν τέχνη τους, παρά μόνον ἀναγκάστηκαμε γιὰ τὴν ἄρχισαν μ' ἕνα ἀσήμαντο ξένο ἔργο. Γιατὶ ἐνῶ ζοῦνε στὴν Ἑλλάδα, ἀνατρέφονται στὴν Ἑλλάδα ἢ Ἑλλάδα τοὺς καμαρώνει καὶ τοὺς λατρεύει, αὐτοὶ πῶς ἀνταποδίδουνε αὐτῇ τῇ λατρεία; Τί προσφέρουνε στοὺς Ἕλληνας; Ξένα ἔργα καὶ ὀλότελα ἀσήμαντα. Πότε αὐτό; Σήμερα, τὸ καλοκοίρι τοῦ 1943. Αὐτοὶ οἱ νέοι ἄνθρωποι, σπουδαῖοι καλλιτέχνες. Χάθηκε ν' ἀρχίσουνε, ἔτσι γιὰ τὰ μάτια τοῦλάχιστον, μ' ἕνα ἑλληνικὸ ἔργο; Δὲ μπορούσανε ν' ἀναθέσουνε, ὄχι σὲ μᾶς, γιατί κι' ἐμεῖς ὀπιοετοῦμε τὸ Διόνυσο, σ' ἕναν ἀπὸ τοὺς καλοὺς, τοὺς δόκιμους δραματικούς μας ποιητές, νὰ τοὺς ἐφτεῖσανε ἕνα ἔργο στὴν κοψιά τους; Χάθηκε. Ἐ, αὐτὸ δὲν τοὺς τὸ συχωράμε. Δὲ ζοῦνε μόνοι τους σ' αὐτὸν ἐδῶ τὸν τόπο. Τρεῖς σοβαροὶ θίασοὶ τὴν περασμένη ἑβδομάδα ἀρχισαν τὴν καλοκαιρινὴ θεατρικὴ περίοδο μὲ ξένα ἔργα. Οἱ σοβαρότεροι δραματικοὶ μας θίασοὶ παίζουνε ξένα ἔργα, ἀκοῦμε μάλιστα πῶς ἕνας ἔχει στὸ δραματολόγιό του καὶ Γιαπωνέζικο ἀκόμη δράμα. Παλαιὰ παράδοση, ἢ μόνη θεατρικὴ παράδοση στὸν τόπο μας, ὅπου ἡ θεατρικὴ Τέχνη, ὑπηρετώντας τὰ γούστα τῆς καλῆς μας(;) κοινωνίας, προσφέρει ὀτιδήποτε μᾶς ἔρχεται πακεταρισμένον ἀπὸ τὴν ξένη βιομηχανία. Ὅποιαδῆποτε ξένη συσκευασία, καλὴ εἴτε κακὴ, τελωνισμένη εἴτε ἀτελωνιστῆ, μᾶς σερβίρεται γιὰ πνευματικὴ τροφή καὶ γιὰ ἔκφασή τῆς ζωῆς μας. Ποιανῆς ζωῆς μας; Τάχα εἴμαστε ζωντανοί; Λιμάνι διεθνικῆς κυκλοφορίας εἶνε ὁ τόπος μας. Δὲ θὰ τὸ

νοιώσετε τέλοσπάντων, κύριοι θεατρικοὶ ἐπιχειρηματίες, κύριοι θιασάρχες, κύριοι διευθυντὲς ἐπισήμων θεάτρων, πῶς δὲν ἔχετε τὸ δικαίωμα νὰ ἐγκληματεῖτε ὀλοένα σερβίροντας στὸν Ἑλληνικὸ Λαὸ τὰ ξένα ἤθη, καλὰ εἴτε κακά; Οὔτε αὐτοὶ οἱ τραγικοὶ καιροὶ δὲ μπορούνε νὰ σᾶς συνεφεροῦνε, νὰ σᾶς κάμουνε νὰ νοιώσετε πῶς ἡ Τέχνη ποὺ ἐκμεταλλεύεσθε δὲν εἶνε μόνον γιὰ νὰ εἰσπράτετε λεφτὰ καὶ χειροκροτήματα παρά σᾶς ἐπιβάλλει καὶ ὀποχρεώσεις; Προσαρτιστήκατε τὸν τίτλο τοῦ σοβαροῦ θεάτρου, καὶ ὀνομάζετε ἐλαφρὸ θέατρο τὴν ἐπιθεώρηση. Θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ σᾶς πῶ πῶς ἡ ἐπιθεώρηση εἶνε πολὺ πιὸ σοβαρὸ θέατρο ἀπὸ σᾶς. Αὐτὴ παίζει ἐλληνικὰ ἔργα, καὶ μὲ δυὸ τρεῖς λαϊκοὺς τύπους ποὺ ἐπλάσε καὶ μὲ τοὺς ἑλληνικοὺς χοροὺς καὶ τὴν ἑλληνικὴ μουσικὴ ποὺ ἀγκάλιασε, πάει σιγὰ σιγὰ νὰ δημιουργήσει θεατρικὴ παράδοση, ποὺ εἴσει τόσα χρόνια δὲν τὸ καταφέρατε, γι' αὐτὸ καὶ δὲ ριζώνετε ποτέ, πουθενά, παρά σὰν φύλλα ξερά σᾶς πέρνει ὁ ἀνέμος τῆς μόδας καὶ σᾶς σκορπίζει. Ποῦ εἶνε ἡ θεατρικὴ παράδοση στὸν τόπο μας, τὸν τόπο τοῦ θεάτρου κατεξοχὴν; Ψάχτε νὰ τὴν βρεῖτε. Καὶ τώρα σᾶς ζητᾶμε συγγνώμην ἀν σᾶς ἐνοχλήσαμε, μὰ τὸ χρέος μας κάνου. με κι' ἐμεῖς, ὅπως τὸ νιώθουμε φυσικά. Κι' εἴμαστε ἔτοιμοι νὰ δώσουμε λόγο καὶ θὰ δώσουμε κάποτε ὅλοι μας, αὐτὸ οὔτε στιγμή δὲν τὸ ξεχνοῦμε.

***

Ὁ Τ. Μπαρί εἶνε ἀξιόλογος δραματικὸς ποιητὴς τοῦ τέλους τῆς ἀστικῆς ἐποχῆς. Ἡ ἀπαισιοδοξία τὸν ἔσπρωξε πρὸς τὴν εἰρωνία καὶ τ' ὄνειρο κι' ἔκαμε σχολὴ μὲ τὴν ἰδιόρρυθμη τεχνοτροπία του, ποὺ πολλοὶ νεώτεροὶ του τῆνε μιμήθηκαν. Τὰ ὄλιγά τῆς τέχνης του εἶνε εἰρωνία, χωρατὴ, καὶ μάλιστα τὸ μυστηριακὸ στοιχεῖο. Τὸ ἀτομιστικὸ, πληγωμένο του πνεῦμα ζητᾶει τὴ φυγὴ πρὸς τίς ἐξωτικὰς χώρες τοῦ ὀνειροῦ. Ἐχει τὸ χάρισμα νὰ ἀφομοιώνει τὸ ἐξωτικὸ καὶ μυστηριακὸ στοιχεῖο, καὶ νὰ ντύνει μ' αὐτὸ πρόσωπα ζωντανά, ἔτσι ποὺ γὰ μπορεῖ νὰ τὸ δέχεται ἀμεσα κι' εὐκόλα ἢ κοινὴ ἔμπειρία. Τὰ σκηνοθετικὰ σημεῖωμάτα του εἶνε ἕνα εἶδος σχόλια γιὰ τὰ καμώματα τῶν ἡρώων του, ποὺ τὰ παραθέτει ἀνάμεσα στὸ δραματικὸ διάλογο, σὰν σχόλια ἐνοῦ προσώπου ἢ χοροῦ ποὺ στέκει ἔξω ἀπ' τὸ κουτὶ τῆς σκηνῆς. Αὐτὰ τὰ σχόλια εἶνε τόσο γούστωμα καὶ συμπληρωματικὰ τῆς σκηνοθετικῆς δράσης, ποὺ πρέπει κι' αὐτὰ νὰ λέγονται στὴν παράσταση, ἀλλιῶς χάνει πολὺ. Δὲν ξέρομε πῶς τὰ παρασταίνουνε τὰ ἔργα τοῦ Μπαρί στὸν τόπο του, ἔχουμε ὄμως τὴ γνώμη πῶς εἶνε

απαραίτητο ένα έξωσκηρικό πρόσωπο, σαν χορός ή εξηγητής, να λέει αυτά τα σχόλια, συμπληρώνοντας έτσι την παράσταση. 'Ωστόσο η τέχνη του μένει τέχνη άτομίστικη, γι' αυτό και δευτερότερη, όσο κι' αν η παραστατική του δύναμη, ή καλή πλοκή, ο ωραίος διάλογος, ή ψυχολογία κι' η ζωντάνια των προσώπων του και μάλιστα η ικανότητα που έχει να μορφοποιεί το μυστηριακό στοιχείο, τονε τοποθετούνε άποκοντά στον 'Ιψεν και στον συμπατριώτη του τον Σω.

Αυτός ο τίτλος «Θέατρο Τέχνης» είναι προκλητικός, αν σημαίνει θέατρο άνωτερος ή αληθινής Τέχνης. Κατά τη γνώμη μας όλα τα έργα που έπαιξε ως τώρα το Θέατρο Τέχνης, είναι άτομιστικά ή σχεδόν άτομιστικά ('Αγριόπαπια). Καθρεφτίζουνε περιωρισμένες γωνίες ώρισμένης κοινωνικής σύνθεσης ή ψυχολογούνε άτομα 'Ιδιόρρυθμα. Πάντως όλα αυτά ήσανε έξω απ' την εποχή μας. Δυστυχώς το μόνο ελληνικό έργο που έπαιξε το θέατρο Τέχνης δεν προφτάσαμε να το 'Ιδούμε.

'Αν όμως ο τίτλος «Θέατρο Τέχνης» σημαίνει θέατρο από τεχνίτες, από ανθρώπους της δουλειάς, να πούμε, κομάντια ντελάρτε, είναι πιο δικαιολογημένος. Μόνο που τότε την τεχνική του κ. Κούν, την βλέπουμε κάπως περιωρισμένη, κάπως αποκλειστική, ειδική για έργα του κουτιού, του κλειστού χώρου, του μικρού θεάτρου, για τριακόσιους το πολύ θεατές και για κοινό αποτραβηγμένο από τα κοινά. 'Ελαφρές αισθησιακές αποχρώσεις, και κεντήματα κιάρο σκούρο. Περισσότερο ζωγραφική, παρά πλαστική. Περισσότερο έγχορδα παρά πνευστά. 'Αν είν' έτσι, ή σημασία κομάντια ντελ άρτε κάπως ξεθωριάζει.

Το σκηρικό της α' πράξης πολύ θαρό, πληρτικό. 'Αλλά και όλο το παίξιμο. Νομίζουμε πως απεναντίας έπρεπε νάνε έλαφρό και κωμικό ή παιδρό τουλάχιστον. 'Εδω άς τονίσω πως ή τάση να δώσουμε μυστηριακό χρώμα ξεπέφτει σέ καθαρά καμώματα φρίκης, μ' αισθησιακά μέσα. Κακή χρήση του μυστηριακού ή έξωτικού. Κι' 'Ισα'Ισα ο Μπάρι, όπως το αναφέραμε παραπάνω, είναι δεξιότεχνης στο να κάνει ζωντανό και καθαρό το μυστηριακό, να μάς το δίνει με άπλα και φυσικά μέσα, ώ, σαν να μην τρέχει τίποτα. Νομίζουμε πως αυτή ή έομηνεία είναι άντινομία έργου και σκηνοθεσίας.

Ο κ. Ζερβός γίνεται σπουδαίος ύποκριτής. Κι' ή κ. Μεταξά άκόμη πιο σπουδαία. Κι' αυτός ο νεοφώτιστος, ο Σολωμός έχει πολλούς διαβόλους μέσα του. Θα του δώσουμε μιά συμβουλή: να διαλέξη έναν από όλους, να τότε δέση με τη βούλα του Σολομώντα, και τους άλλους να

τους διώξη με τη σκούπα. Κι' ο κ. Καλ. Λέργης έχει πολύ το δικό του. Κι' ή κα Χριστοπούλου φαίνεται δυναμική. Κι' ο Δαμαντόπουλος γερός, άγκαλά άκόμη πολύ πληθωρικός.

Το σκηρικό της β' πράξης χάρμα πολύ πετυχεμένο. Και σάμπως να το φτειαξε άλλος σκηνογράφος. Νομίζουμε πως την αντίθεση του πραγματικού με το δνειρο, θάπρεπε να τον πετύχη ο κ. Στεφανέλης με την 'Ιδια τεχνοτροπία, αλλάζοντας τοπείο κι' όχι αλλάζοντας την τεχνική. 'Η κα Λοιμπροπούλου είναι άκόμα φυσική. Τη φυσικότητα πολλοί την έχουνε για προτέρημα, όσο όμως ύποτάζεται στο νόημα της Τέχνης. 'Η φυσικότητα είναι το καλό όλικό, το ζυμάρι το καλό. Κάτι όμως πρέπει να πλάσουμε μ' αυτό. 'Αλλο στην «'Αγριόπαπια», άλλο έδω, κι' άλλο άλλο. Δεν πρέπει πάντα να είμαστε έμεις οι 'Ιδιοι. Αυτό που είναι άρετή για τη ζωή μας, είναι κακία για την Τέχνη μας. Γιατί αν μείνουμε εύχαριστημένοι με το καλό φυσικό μας, σώμα, φωνή είτε παίξιμο, μπορεί να γίνουμε κινηματογραφικά άστέρια, καλλιτέχνες όμως δε θα γίνουμε.

'Η μετάφραση του έργου από τον κ. Σεβαστίκογλου πολύ καλή, τόσο μάλλον, όσο ή έκφραση και το ύφος του Μπάρι παρουσιάζουνε άπειρες δυσκολίες.

***

Νά κι' ελληνικό έργο: ελληνικότατο. Οι «έλαφρόμυαλοι». Από τον τίτλο του καταλαβαίνεις άμέσως το πράγμα. 'Ελλάδα, έκατό τοίς έκατό. Γιατί το κύριο χαρακτηριστικό της νεοελληνικής ζωής είναι ή άλαφρομυαλιά. 'Εμεις οι 'Ιδιοι κοιλακεύομαστε την άλαφρομυαλιά μας να την λέμε έξυπνάδα. Δεν έχει να κάμει. 'Ετσι μάς άρέσει να καλομελετάμε το κακό. Κι' επειδή 'Ισα'Ισα ή παράσταση αυτή είναι ένα δείγμα νον πλους ούλτρα άλαφρομυαλίας, άς την έξετάσουμε από κοντά.

Πρώτα-πρώτα στο πρόγραμμα κι' όλας ή άλαφρομυαλιά χτυπάει στο μάτι. 'Ο συγγραφέας προλογίζει το έργο του με τον τίτλο «Δυό λόγια του συγγραφέα» με τη φωτογραφία του και με την ύπογραφή του. Οι βασίληδες χαρίζουνε τις φωτογραφίες τους στους ύποταχτικούς τους, κι' οι καλλιτέχνες στους θαυμαστές τους. 'Αλαφρομυαλιά.

'Ας διαβάσουμε τα δυό λόγια του συγγραφέα. «'Ο ρόλος του διανοούμενου σ' ένα τόπο είναι πάντα μεγάλος. 'Ιδιαίτερα γίνεται σπουδαίος και βασικός σ' ένα τόπο μικρό σαν τον δικό μας, που βρίσκεται άκόμα στο στάδιο της εξέλιξως και της διαμορφώσεως». Τι γλώσσα, τί ύφος, πό.

(Συνέχεια εις την 6η σελίδα)

ση πείρα, πόση σοφία! Τοῦ διανοομένου σ' ἓνα τόπο!». Τί νά θέλῃ νά πῆ ἀραγε μ' αὐτό τὸ «διανοομένου», καί τὸ «σ' ἓνα τόπο», ἀρσενικό εἶνε, γιά οὐδέτερο; Μήπως ἤθελε νά γράψῃ τόπι, κι' εἶνε τυπογραφικὸ λάθος; "Ὁχι, γιατί τὸ ξαναλέει παρακάτω «σ' ἓνα τόπο». Ὁ συγγραφέας θάνε ἀρβανίτης καί τὰ μπλέχει στή γλώσσα του. Ἀμ' τὸ «τοῦ διανοομένου μετὰ τὴν ἐξελίξεως», τί σοῦ λέει; "Υφος ἔ; Ὁ συγγραφέας θάνε καθαρευουσιάνος πού θέλει νάνε καί δημοτικιστής κι' ἔχει πελαγώσει. Μά τέλος πάντων δυὸ λόγια εἶνε αὐτά, μετὰ στοιχεῖα τῶν 12, σὲ θεατρικὸ πρόγραμμα, μετὰ φωτογραφία ἀπὸ πάνω καί ὑπογραφή ἀπὸ κάτω κόκκινη. Δὲ σφγγότανε ὁ εὐλογημένος γιά νά γράψῃ σωστά αὐτά τὰ δυὸ λόγια; Καί αὐτοτιλοφοριέται συγγραφέας; Ἄλαφρομαλιά.

"Ἄς δοῦμε τὴν οὐσία τοῦλάχιστον, μήπως θγάουμ τιποτα. «Ὁ ρόλος τοῦ διανοομένου σ' ἓνα τόπο εἶνε πάντα μεγάλος». — "Ἀφερμ! Καί πάντα καί μεγάλος. Αἰωνίως καί τυμπανίως. Δὲ θέλει σχόλια. «Ἰδιαίτερα γίνεται σπουδαῖος καί βασικός...» Ἄθάνατε Νιόνιο Γκλαβά! «Ἐτερος δὲ τις λόγος, σοβαρὸς καί σπουδαῖος...» ἔτσι ἀρχίζει ὁ Νιόνιος ὁ Γκλαβάς, τὸ τέκνον τοῦ λαοῦ, τοὺς προεκλογικούς του λόγους. Τίς λέξεις «σοβαρὸς καί σπουδαῖος», τίς τόνιζε «ἰδιαίτερα». Τὸ τί θάλεγε παρακάτω δὲν τὸν ἐνοίαζε, ὅπως δὲν ἐνοίασε καί τὸ συγγραφέα μας, πού —συνεχίζει πῶς ὁ τόπος μας — ἢ τὸ τόπι μας — ὄντως μικρὸς, θρίσκειται ἀκόμα στὸ στάδιο τῆς ἐξελίξεως καί τῆς διαμορφώσεως. Πρῶτη φορά τ' ἀκούμε πῶς μόνον οἱ μικροὶ τόποι ἐξελίσσονται καί διαμορφώνονται, ἐνῶ οἱ μεγάλοι ἔχουνε πάθει ἀρτηριοσκληρῶση! Μπρὲ σπουδαῖα καί βασικά λόγια. Κι' αὐτά μετὰ στοιχεῖα μεγάλα, μετὰ φωτογραφία ἀπάνω καί μετὰ ὑπογραφή κόκκινη! ἀπὸ κάτω. Ἄλαφρομαλιά.

Τὸ ἔργο του ὁ συγγραφέας τὸ ὀνομάζει κωμῶδια. «Ἡ κωμῶδια μου» λέει καί ὑπογράφει. (Ἐπογραφή κόκκινη). Ἀπὸ τὴν ἀνάλυσι πού θά κάνουμε, θά δεῖ ὁ ἀναγνώστης πῶς τὸ ἔργο «Οἱ ἐλαφρόμαλοι» εἶνε φάρσα. Ἄλλο φάρσα, ἄλλο κωμῶδια. Ὁ συγγραφέας τὴ φάρσα τὴ λέει κωμῶδια. Ἄλαφρομαλιά.

"Ἄς δοῦμε λοιπὸν αὐτὴ τὴ φαρσοκωμῶδια. Ἐνα σημερινὸ πλουσιόσπιτο στήν Ἀθήνα. Αὐτὸ φαίνεται ἀμέσως ἀπὸ τὸ σκηNIKό. (Νά παινέσουμε τὸν Ἄνεμογιάννη; Δὲ χρειάζεται. Ὁ νέος αὐτὸς, ἀλλὰ μάλιστα σκηνογράφος, καταφέρνει ὄχι μόνον νά εἶνε ὠραῖα τὰ σκηNIKά του, παρὰ καί νά παίζουνε μαζί μετὰ τοὺς ὑποκριτές, σάν νά τὰ γύνονται οἱ ὑποκριτές ὅπως τίς φορεσιές τους. Τὰ σκηNIKά τοῦ Ἄνεμογιάννη σαλεύουνε, χειρονομῶνε, παίζουνε κι' αὐτὰ μαζί μετὰ τοὺς ὑποκριτές κι' αὐτὸ θά πεῖ σκηνογραφία). Πλουσιόσπιτο λοιπὸν. Τόνε φυσάει τὸν παρὰ. Ὡστόσο ὁ κύριος, ἢ κυρία καί δυὸ κορίτσια τῆς παντρειᾶς, ἢ οἰκογένεια πού ζῆ μίεσα σ' αὐτὸ τὸ πλουσιόσπιτο, εἶνε ὄλοι τους, καί τὰ τέσσερα αὐτὰ πρόσωπα ἀχαρακτήριστα, καί ἂν παίρναν κάποιον χαρακτηρισμό, αὐτὸς εἶνε ἢ ἀλαφρομαλιά. Ἄλαφρόμαλος ὁ πατέρας, μιά λέει, μιά ξελέει, ἓνα σαχλοκούδουνο, πού ἀπορεῖ κανεὶς πῶς ἓνας τέτοιος μπουρμπουλήθρας ἔχει οἰκογένεια, σπῖτι καί λεφτά. Πῶς διὰ ὄλο κουνιέται καί ὑπάρχει αὐτὸ τὸ σπῖτι. Ἐκεῖ δὲ νοιώθει ἀπὸ τέχνη κι' ἐκεῖ τρελαίνεται γιά μουσική. Ἐκεῖ δὲν ἔχει ἀνοίξει βιβλίον κι' ἐκεῖ μιλάει γιά στίχους. Μιλάει γιά τιμὴ καί καθήκοντα κι' ἐνεργεῖ πότε τίμια, πότε ἀτιμα, χωρὶς νά ξέρῃ οὔτε ὁ ἴδιος πῶς ἐνεργεῖ. Ἐλαφρόμαλος; Δὲν εἶνε μόνον ἐλαφρόμαλος, εἶνε ἀπλὰ καί καθαρὰ ἀχαρακτήριστος. Δὲν παρουσιάζει καμμιά λαθὴ στέρη νά τόνε πιάσεις ἀπὸ κάπου. Δὲν εἶνε μορφή, εἶνε σκόλινῶ, πού κουνιέται κωμικά. Δὲν ἔχει ἀνθρώπινη ὀπίσταση, οὔτε ὄση μιά παντόφλα πού χορεύει. Γι' αὐτὸ, ἐνῶ μπορεῖ νά εἶνε ὠραῖο πρόσωπο φάρσας δὲν ἔχει καμ.

μιά θέσι σέ κωμωδία. Τό ίδιο ή κυρία του σπιτιού, τό ίδιο τά κορίτσια, λόξες έχουνε και τίποτ' άλλο. Συμβατικά τό δεχόμαστε' άφού έτσι μās παρουσιάζονται, πώς αυτά τά λοξά σχήματα, αυτά τά χνώδαλα έχουνε και σπύτι και λεφτά και σχέσεις, και σαλεύουνε και μιλάνε, αλλά πρόσωπα ζωντανά δέν είνε και πολύ λιγώτερο πρόσωπα κωμωδίας.

Τό ίδιο και όλα τ' άλλα πρόσωπα του έργου, είνε τό ίδιο άχαρακτήριστα, φτεισμένα με άλαφράδα, γιατί κανένα δέν ολοκληρώνεται νά γίνη άνθρωπος. Άκόμα κι' ο Χρήστος, πού μās τόν παρουσιάζει ο συγγραφέας γιά σοβαρόν τάχα, λόξα εχει κι' αυτός, πού όσο κι' άν τήνε κρύβει κάτω από ένα ψευτοαισθημα, αυτή φαίνεται εδώ κι' εκεί πέρα. Τό πώς είνε σοβαρός, θέλει μόνος του νά τό πιστεύει, λέγοντας γιά τούς άλλους πώς δέν κάνουνε σοβαρά πράγματα και τόσο του φτάνει. Αυτόνου του φτάνει, έμās μās περρισεύει.

Είνε κι' ένα πρόσωπο πού σφίγγεται νά πήξει, νά πάρη σάρκα και όστα. Αυτό είνε ο «διανοούμενος» ο Φλωράς. Αυτός είνε ποιητής. Ποιητής και διανοούμενος κατά τό «συγγραφέα» είνε ταυτόσημα. Άλαφρομυαλιά. Αυτός ο ποιητής φτειάνει στίχους και ξελιγώνει και ξελογιάζει κορίτσια. Περνάει γιά σπουδαίος και τά καταφέρνει νά πορεύει. Πώς ζει, δε μάς τό λέει ο συγγραφέας, δηλαδή πώς υπάρχει ένας τέτοιος ξεκάρφωτος τύπος. Γιατί ο τυχοδιωχτισμός κι' η παληανθρωπία δέν είνε προνόμιο ποιητών η διανοουμένων, παρό και δημοσιογράφων και συγγραφέων και υπαλλήλων και στρατιωτικών και Ιερωμένων, ούτε είνε φαινόμενο γενικό στον τόπο μας, γιατί τότε ο τόπος τούτος θαχε από καιρό σβύσει. Όχι υπάρχουνε και τι μοι άνθρωποι στην Ελλάδα, απόδειξη ο ίδιος ο συγγραφέας, πού μπορεί νά μην ξεχωρίζει την κωμωδία από τη φάρσα, είνε όμως αναμφισβήτητα τίμιος, άφού κατηγοριάζει την άτιμία. Ωστόσο από άλλα φρομυαλιά κι' ο ίδιος έντυσε με τη φορεσιά της άτιμίας μιά τάξι ανθρώπων. Είμαστε περίεργοι άν θα μπορούσε η θα τολμούσε νά κάνει τό ίδιο, παρουσιάζοντας στή σκηνή έναν άτιμο παπά λ. χ., η στρατιωτικό, η έστω δημοσιογράφο (φίδι κολοδό πού τόν έφαγε!), γιατί όλο και θα βρίσκεται και κανένας άτιμος μεσα σ' αυτούς τούς κύκλους. Λέμε πώς δε θα τό τολμήσει τέτοιο πράμμα ο συγγραφέας μας, γιατί θάμπλεχε άσκημα. Ένώ με άνύπαρχτη τάξη, διανοούμενος — όχι ποιητής — όχι συγγραφέας — όχι φαρσοκωμωδία — κάνει κανείς ό,τι θέλει. Άλαφρομυαλιά.

Τώρα γιά φάρσα η κωμωδία στή είνε πολύ γόστιμη. Ο Βασιλάκης (ο Λογοθετίδης ντε) στή φόρμα του. Τσάτρα πάτρα/τά λόγια του, τρεκλοκουθέντες, τρεκλοθαδίσματα, τρεκλοχειρονομίες, τό ακάλινο τρίγωνο στον καλλίτερο του χορό. Γιατί όμως τότε μιμούνται κι' όλοι οι άλλοι καλοί μας υποκριτές και μάλιστα οι νέοι και δε, προφέρει κανένας τους (έξω από τόν κ. Τσαγανέα) καλά, γακούσουμε κι' όλας τις ώραίες φράσεις του συγγραφέα και σφιγγόμαστε νά τις μαντεύουμε; Ο Λογοθετίδης μπορεί νά κάνει γιατί είνε Λογοθετίδης και ξέρει τί κάνει και γιατί τό κάνει. Αυτοί όμως; Άλαφρομυαλιά.

Έτσι λοιπόν έγιναν διάφορες «συγκρούσεις» όπως με τόν κ. Φωτιάδη και την κ. Χαλκούση (πού έπαιξε με πολύ κέφι αλλά δε μās ειπε ούτε αυτή καθαρότερα τά λόγια της, μόνον πού ειχε και πολλά νά ειπη και γρήγορα). Κι' έτσι τό κοινό, με τό νά βλέπη τόν κ. Λογοθετίδη παρλατίπα νά χορεύη με τις πολυθρόνες, τό Φωτιάδη νά πέφτει πάνω στή Χαλκούση και όλα τ' άλλα τρίγωνα νά λένε έξυπνα, δηλαδή άλαφρόμυαλα άστειά, έγέλασε με την καρδιά του. Άλαφρομυαλιά.

Έτσι τό έργο πέτυχε έξαιρετικά και θα κάνει σειρά παραστάσεων κι' είνε φαρσοκωμωδογλαροτραγωδία, γενική άλαφρομυαλιά, δηλαδή, όπως ειπαμε, νεοελληνική έξυπνάδα.

***

Την έρχομένη έβδομάδα γίνεται μιά ωραία γιορτή, τιμητική του Γιώργη Γλυνού γιά την εικοσιπεντάχρονη ύπηρεσία του στο θέατρο. Νά ένας άπ' τούς τέσσερες πέντε άξιους καλλιτέχνες μας. Σεμνός κι' εργατικός, εύσυνείδητος και εύλαβικός ύπηρετεί με τό έξοχό του τάλαντο την Τέχνη, πού της έχει αφιερώσει τη ζωή του. Την ύπηρετεί με ζήλο κι' αύτα πάρηση, χωρίς ποτέ νά τήνε παραμελήσει η νά τήνε προδώσει. Από τούς ρόλους πού έπλασσε στα τελευταία χρόνια, σταθερότεροι μου μένανε στή μνήμη «Ο τρελλός στή δωδεκάτη Νύχτα», ο Γιάγκος στον «Οθέλλο», ο Φίλιππος στον «Δόν Κάρλο». Άλλά νά, με τό νά θυμηθώ αυτούς, άμέσως από κοντά ακολουθεί παράλαση μεγάλη από σπουδαίες δημιουργίες: Αϊγισθος, Ξέρξης, Κρέων, Πέτρος Φλώρης, Ρουκάλας κλπ., κλπ. Η τιμητική αυτή έλπίζουμε νά είνε άξια άμοιβή στους μόχτους του και άφετηρία γιά νέες δημιουργίες, έτσι πού νά γιορτάση λαμπρότερα άκόμη και τά πενήντάχρονα.

Β. ΡΩΤΑΣ